

จริยธรรมทางเศรษฐกิจของชาวไทยเชื้อสายจีน

The Economic Ethics in Thai People of Chinese Ancestry

อรนิตย์ จิวโพธิ์เจริญ

Oranit Jiwphocharoen

นักวิชาการอิสระ

Independent Academician

E-mail: Oranit@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 25 กรกฎาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 สิงหาคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 2 กันยายน 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจริยธรรมทางเศรษฐกิจของชาวไทยเชื้อสายจีน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะสำคัญของจริยธรรมทางเศรษฐกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนคือ หลักการดำเนินชีวิตที่มุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยมุ่งเน้นการแสวงหาโอกาสและการลงทุนอย่างระมัดระวัง วิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนประกอบด้วยจริยธรรมทางเศรษฐกิจในระดับบุคคล ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร และในระดับสังคมได้แก่ความสามัคคี

คำสำคัญ : ลักษณะสำคัญ, จริยธรรมทางเศรษฐกิจ, ปัญหาในชีวิตประจำวัน

ABSTRACT

This article aims to study the economic ethics in Thai people of Chinese ancestry. The result were found that the main characteristics of the economic ethics in Thai people of Chinese ancestry is the life principles that aims to solve daily life problems, they focused on seeking opportunities and investing cautiously. Their way of life consists of economic ethics, on the individual level is diligence and the social level is unity.

Keywords : the main characteristics, the economic ethics, daily life problems

1. บทนำ

เศรษฐกิจ หมายถึง “งานอันเกี่ยวกับการผลิตการจำหน่ายแจกและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆ ของชุมชน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 1148) การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบชีวิต เช่น การตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ และการย้ายถิ่น เป็นต้น การเปลี่ยนแปลง

รูปแบบชีวิตในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ดังที่มีชาวต่างชาติย้ายถิ่นเข้ามาในประเทศไทยนับแต่อดีต ทั้งนี้ ชาวต่างชาติที่มีสัดส่วนการย้ายถิ่นมาประเทศไทยจำนวนมาก ได้แก่ ชาวจีน ข้อมูลจากเว็บไซต์ (<https://thaiembbeij.org/th/republic-of-china/thai-relations>) หัวข้อ ความสัมพันธ์ ไทย-จีน ระบุความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนในหมวดวัฒนธรรมว่า

ไทยและจีนมีสัมพันธ์ไมตรีและติดต่อกันมาช้านานกว่า 700 ปี ส่งผลให้วัฒนธรรมและประเพณีของจีนผสมผสานกับของไทยจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีคนเชื้อสายจีนอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้คนไทยและคนจีนมีความใกล้ชิดคุ้นเคยกันตั้งแต่วัยเยาว์ จนมีคำกล่าวที่ว่า “จีน-ไทย ใช้อื่นไกล พี่น้องกัน (สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, ม.ป.ป.)

เนื้อความในข้างต้นแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยและชาวจีนในด้านการติดต่อกันและการย้ายถิ่นของชาวจีนเข้ามาในประเทศไทย เมื่อย้อนกลับไปในช่วงของการย้ายถิ่น ชาวจีนที่เข้ามาในไทยมีภาพลักษณ์ทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า “เสือผืนหมอนใบ” ซึ่งแสดงถึงผู้ที่ไม่มีทรัพย์สินสมบัติหรือมีเพียงเล็กน้อยแต่มีความขยันหมั่นเพียร ทำให้สามารถสร้างฐานะได้ความขยันหมั่นเพียรจึงเป็นคุณธรรมประการหนึ่งของคนจีนที่ได้รับการยอมรับจากสังคมไทย

2. การย้ายถิ่นของของชาวจีนมายังประเทศไทย

“ชาวจีนโพ้นทะเล” ตรงกับคำในภาษาจีนว่า “หัวเฉียว” (华侨) คำว่า “เฉียว” หมายถึง สะพาน สื่อความถึงชาวจีนที่ย้ายถิ่นเข้ามาในยุคแรกเพื่อประกอบอาชีพเพียงชั่วคราวต่อมาเมื่อชาวจีนได้แต่งงานกับชนพื้นเมืองและอยู่อาศัยในประเทศที่ตนย้ายถิ่นไปอย่างถาวรก็ได้เกิดคำเรียกชาวจีนกลุ่มดังกล่าวใหม่ ดังที่โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2553: 6) อธิบายว่า

แรกทีเดียวใช้คำที่แปลจากภาษาอังกฤษ คือ Overseas Chinese เรียกว่า “ไห่ไ่ว่หัวเหวิน” แปลเป็นไทยตรงตัวว่า จีนโพ้นทะเล นั่นเอง หมายถึง คนจีนที่อยู่โพ้นทะเลแต่ไม่มีนัยเดิมที่ว่าตั้งใจจะกลับเมืองจีนเหมือนคำว่า หัวเฉียว แต่ต่อมากำ ไห่ไ่ว่หัวเหวิน นี้ก็ยังเป็นปัญหาอยู่นั่นเองเพราะยังเน้นเจตนาธรรมที่จะคงความเป็นคนจีนเอาไว้ แม้ว่าจะย้ายมาอยู่โพ้นทะเลแล้วก็ตาม จึงเป็นที่มาของคำที่ใช้กันอยู่อย่างแพร่หลายในปัจจุบันคือ “หัวอี้” หมายถึงผู้มีเชื้อสายจีนซึ่งจะเป็นคนสัญชาติใดอาศัยอยู่ในสังคมใดก็ได้และแสดงเจตนาธรรมที่จะรับเอาวัฒนธรรมของสังคมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่เช่นกลายเป็นคนของชาติที่ตนเองตั้งถิ่นฐานอยู่ เช่นคนไทยเชื้อสายจีน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาคำเรียกชาวจีนผู้ย้ายถิ่นไปต่างประเทศทั้ง 3 คำ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของความรู้สึกรักที่มีต่อแผ่นดินเกิดและแผ่นดินที่ตนย้ายไปอยู่อาศัย ดังนี้

“หัวเฉียว” (华侨) มีความผูกพันกับแผ่นดินเกิด ต้องการย้ายถิ่นเพียงชั่วคราวเพื่อประกอบอาชีพ และนำผลกำไรกลับไปยังแผ่นดินเกิด

“ให้ไว้หัวเหวิน” (海外华人) ยังคงมีความผูกพันกับแผ่นดินเกิด ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี แต่ไม่แสดงเจตนารมณ์ที่จะกลับไปยังแผ่นดินเกิด

“หัวฮ้อ” (华裔) เป็นผู้สืบเชื้อสายจากกลุ่มหัวเหวิน มีความผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับแผ่นดินที่ตนอยู่อาศัย รู้สึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศนั้นๆ ใช้คำเรียกแทนตนเองว่า ชาว...เชื้อสายจีน เช่น ชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีน และชาวกำพูชาเชื้อสายจีน เป็นต้น

สาเหตุของการย้ายถิ่นของชาวจีน ได้แก่ การหลีกเลี่ยงภัยธรรมชาติ และผลกระทบจากการเมือง การปกครอง มีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ กล่าวคือชาวจีนผู้ย้ายถิ่นทั้งแบบชั่วคราวและแบบถาวรต่างต้องการแสวงหาโอกาสในการประกอบอาชีพในดินแดนใหม่ ชีวิตของชาวจีนที่ย้ายถิ่นเข้ามาในประเทศไทยจึงมีทั้งกลุ่มที่ประสบความสำเร็จจนกลายเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจระดับประเทศ กลุ่มที่มีฐานะปานกลาง และกลุ่มที่มีฐานะยากจน ทั้งนี้ กลุ่มผู้นำทางเศรษฐกิจและกลุ่มที่มีฐานะปานกลางมักได้รับการยกย่องให้เป็นตัวแทนคุณลักษณะของชาวจีนผู้อพยพทั้งหมด ดังที่มีสำนวนว่า “เสือผืนหมอนใบ” หมายถึง ผู้ที่ไม่มีทรัพย์สินสมบัติหรือมีเพียงเล็กน้อย แต่มีความขยันหมั่นเพียร ทำให้สามารถสร้างฐานะได้ความขยันหมั่นเพียรจึงเป็นคุณธรรมประการหนึ่งของคนจีนที่ได้รับการยอมรับจากสังคมไทย

3. จริยธรรมทางเศรษฐกิจในปรัชญาจีน

จริยธรรมทางเศรษฐกิจ (Economics Ethic) หมายถึง “หลักการทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงศีลธรรม ความถูกต้อง และผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งฝ่ายเศรษฐกิจในทุกภาคส่วนควรยึดถือปฏิบัติ...” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555: 173) จริยธรรมทางเศรษฐกิจในปรัชญาจีนสามารถพิจารณาได้จากหลักคำสอนของขงจื้อ นักปรัชญาที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อและการปฏิบัติของคนจีนส่วนใหญ่

ข้อมูลจากบทความ แนะนำคำสอน “ขงจื้อ” แก้ปัญหาสังคมไทย ยึดหลัก 13 ประการสร้างคนดี เผยแพร่ใน <https://mgronline.com/china/detail/9500000134185> โดย MGR Online (2550) ทำให้สามารถสรุปหลักคำสอนของขงจื้อที่ภาคธุรกิจนำไปปรับใช้ได้ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ซื่อตรง ทำให้ธุรกิจมีความน่าเชื่อถือ
2. ความขยันขันแข็ง เพื่อหารายได้
3. ความประหยัด เพื่อรักษารายได้
4. ความถ่อมตนไม่โอ้อวดฐานะ
5. ความถูกต้อง หาเลี้ยงชีพและใช้เงินอย่างถูกวิธี
6. ความสามัคคี เป็นการสร้างความสัมพันธ์ทั้งกับครอบครัวและสังคม
7. การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นการสร้างเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม
8. การถือขนบธรรมเนียม เป็นหลักปฏิบัติในการตอบแทนว่าเมื่อมีผู้ให้สิ่งของแก่ตน ตนจะต้องตอบแทนกลับด้วยมูลค่าที่มากกว่า
9. กงสี คือบริหารกิจการภายในตระกูล ไม่แยกกองมรดกออกจากกัน

10. หลักสัจจะวาจา เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือทางการค้าโดยการชำระหนี้หรือตอบแทนผู้อื่นด้วยความซื่อตรง

11. การยอมรับความคิดผู้อื่น ได้แก่ การเปิดรับระบบบริหารจัดการและเทคโนโลยีอื่นๆ

12. ความกตัญญู เพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นผู้มีสัมมาคารวะ

13. เมตตาธรรม คือความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จและช่วยให้ผู้อื่นประสบความสำเร็จด้วย

เมื่อพิจารณาหลัก 13 ประการในข้างต้นจะเห็นได้ว่า “กงสี” เป็นระบบการจัดการทางเศรษฐกิจที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด อีกทั้งยังเป็นปัจจัยหนึ่งของการอพยพและการสร้างรากฐานของคนจีนในต่างแดนอีกด้วย “กงสี” เป็นคำในภาษาแต้จิ๋ว ตรงกับคำว่า กงซือ (公 司) ในภาษาจีนกลาง ความหมายตามรูปศัพท์ คือ “บริษัท” การประกอบกิจการในรูปแบบของกงสีมีความสัมพันธ์กับปรัชญาเรื่องครอบครัวของขงจื้อ

ตัวอย่างเนื้อความเรื่องบทบาทของสมาชิกในครอบครัวในคัมภีร์แห่งกวีนิพนธ์ของขงจื้อ

ต้นท้อ ช่างเป็นต้นไม้ที่น่ารักเสียนี้กะไร! ช่างสวยงามเหลือเกิน! ช่างสมบูรณ์ไปด้วยดอกเหลือเกิน! เจ้าสาวที่ไปยังบ้านเกิดของสามี และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ภายในครอบครัวของเขาเอง... พวกเขาปฏิบัติต่อบรรดาพี่ชายอย่างเหมาะสม พวกเขาปฏิบัติต่อบรรดาน้องๆ อย่างเหมาะสม (อาร์ชี เจ. บาร์ทัม, 2533: 173-174)

ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจของจีนมีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่ยุคเกษตรกรรม ดังคำอธิบายที่ว่า “...ชาวจีนเป็นพวกแรกๆ ในโลกที่เริ่มใช้ชีวิตแบบเกษตรกร คือ ลงหลัก ปักฐาน... ซึ่งการตั้งบ้านอยู่เป็นการถาวรนั้นคือหัวใจของลัทธิขงจื้อแล้วก็ขยายไร่นาหรือกิจการของครอบครัวจากสถาบัน ครอบครัวจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดซึ่งการมีชีวิตเช่นนี้คือการสะสมทุนอย่างมีประสิทธิภาพ...” (โกวิทย์ วงศ์สุรวัฒน์, 2553: 6)

จากเนื้อความดังกล่าวทำให้พิจารณาได้ว่า ชาวจีนนิยมมีบุตรหลานจำนวนมาก เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวทุกคนมีฐานะเป็น “แรงงาน” ทางเศรษฐกิจ หลักการสะสมทุนดังกล่าวเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดค่านิยมเรื่องการมีบุตรชาย เนื่องจากเพศชายเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพทางกายมากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้บุตรชายยังสามารถเพิ่มจำนวนแรงงานให้แก่ครอบครัวได้ด้วยการแต่งงานตามประเพณีจีนที่กำหนดให้ผู้หญิงแต่งงานเข้าเป็นสมาชิกของครอบครัวฝ่ายชาย

หลักการอื่นๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ความขยันขันแข็ง ความถ่อมตน ความถูกต้อง และหลักสัจจะวาจาความกตัญญู และเมตตาธรรม เป็นต้น เป็นจริยธรรมส่วนบุคคลที่จะถ่ายทอดในครอบครัวอีกต่อหนึ่ง จริยธรรมดังกล่าวมีส่วนเสริมให้ระบบกงสีเกิดความมั่นคง กล่าวคือหากสมาชิกภายในครอบครัว โดยเฉพาะผู้มีอำนาจ คือ บิดา หรือบุตรชายคนโต ใช้หลักการดังกล่าวในการบริหารจัดการกิจการ รวมไปถึงการสร้าง ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว จัดสรรให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์จากแรงงานของตนอย่างเหมาะสมก็จะทำให้ระบบความสัมพันธ์และระบบเศรษฐกิจในครอบครัวดำเนินไปได้ด้วยดี ทั้งนี้ วิหค อัสนี (2553) แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาของระบบกงสีว่า “ถ้าผู้ดูแลผลประโยชน์กึ่งกลางคิดไม่ซื่อ คิดทุจริต มีวาระแอบแฝงหรือจัดสรรผลประโยชน์โดยลำเอียงไม่เป็นธรรม ไม่โปร่งใส สมาชิกที่ถูกเอาเปรียบในกงสีจะตกอยู่ในฐานะลำบากมาก...”

นอกจากการดำเนินกิจการภายในครอบครัวแล้ว การติดต่อกับสังคมก็มีความสำคัญต่อการประกอบธุรกิจของชาวจีนเป็นอย่างยิ่ง หลักปรัชญาที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและสังคม ได้แก่ ความสมานฉันท์ การช่วยเหลือเกื้อกูล การถือขนบธรรมเนียม และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

4. วิเคราะห์จริยธรรมทางเศรษฐกิจแบบจีนที่มีอิทธิพลต่อประเทศไทย

ชาวจีนที่เข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยประกอบด้วยชาวจีนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ แต่จิ๋ว (มีจำนวนมากที่สุด) และ ไทหล่า ฮกเกี้ยน ฮ่อ และกวางไส สุภาวงศ์ จันทวานิช (2539: 1-2) ได้อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบการอพยพของชาวจีน (เฉพาะแต่จิ๋ว) สามารถสรุปได้ว่า “การอพยพแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ตรงกับสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยทางเรือสำเภาทัวแดงและช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงกลางศตวรรษที่ 20 ใช้เรือกลไฟ” การอพยพของชาวจีนในช่วงที่ 2 มีปัจจัยมาจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการเมือง คือ เป็นช่วงที่ประเทศจีนเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบสาธารณรัฐ

ตัวอย่างจริยธรรมทางเศรษฐกิจแบบจีนในสังคมไทย

ระบบกงสี

ผลจากการอพยพของชาวจีนทำให้วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งหลักปรัชญาแผ่ขยายไปยังภูมิภาคเอเชีย ในประเทศไทยตามผลการวิจัยของพรณี บัวเล็ก เรื่องระบบกงสีกับกำเนิดและวิถีชีวิตของชนชั้นแรงงานในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ระบุว่า

...ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งรวมทั้งที่อยู่ในประเทศไทยได้ใช้ระบบกงสีในชุมชนของตนเอง และใช้ในการผลิตด้วย นอกจากนี้พวกเขายังใช้ระบบกงสีในการค้าและการปกป้องตนเอง จากบุคคลภายนอก ระบบกงสีเป็นความสัมพันธ์แนวราบที่เน้นความสัมพันธ์แบบพี่น้อง หุ่นส่วนและความเสมอภาคในหมู่สมาชิก ต่อมาระบบนี้ได้ถูกสวมทับโดยระบบของสมาคมลับ ที่เน้นความสัมพันธ์ในแนวตั้ง... (พรณี บัวเล็ก, 2549: (1))

ตั้งแต่สมัยธนบุรีระบบกงสีได้มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้อพยพชาวจีนและส่งผลต่อสังคมไทย เริ่มจากภายในครอบครัวของชาวจีนที่ใช้ระบบกงสีในการประกอบอาชีพ และดูแลสมาชิกภายในครอบครัว ทำให้เกิดการระดมทุนและปันผลให้แก่สมาชิกภายในครอบครัวอย่างเป็นธรรม ระบบกงสีมีส่วนช่วยลดต้นทุนด้านแรงงาน เพราะมีแรงงานภายในครอบครัวที่มีคุณภาพและมีความตั้งใจที่จะดำเนินกิจการอย่างเต็มความสามารถ ทำให้สามารถสร้างกิจการได้อย่างมั่นคง

การจัดตั้งสมาคม

ชาวจีนผู้อพยพมีการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันและทำประโยชน์แก่สังคม สมาคมที่มีบทบาททางเศรษฐกิจ ได้แก่ หอการค้าไทย-จีน (Thai-Chinese Chamber of Commerce-TCC) โดยพ่อค้าชาวจีนผู้อพยพ มีวัตถุประสงค์เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีน ช่วยเหลือเกื้อกูล และร่วมกันขยายธุรกิจการค้า ดังข้อมูลจาก <https://www.thaicc.org/visionmission> หัวข้อพันธกิจ ที่ว่า

1. สืบสานเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษคนรุ่นก่อนที่มุ่งมั่นประกอบธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน และอดทน สืบสานประเพณีอันดีงามของชาวจีน ด้วยการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งเสริมความสามัคคี

กลมเกลียวในสังคมไทย-จีน รวมทั้งปลูกฝังและสนับสนุนคนรุ่นใหม่ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหอการค้าไทย-จีน ให้เจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับการพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยี

2. ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยและจีน ให้การสนับสนุนและยกระดับความร่วมมือระหว่าง ไทย-จีนในด้านต่างๆ เช่น อุตสาหกรรม SME การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้ง ผลักดันความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนแบบสองทางระหว่างไทยและจีน

3. กระชับความสัมพันธ์และมิตรภาพไทย-จีน บนพื้นฐานแนวคิดและวิธีการใหม่ๆ ให้การส่งเสริม การแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและวัฒนธรรม และความร่วมมือในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างคุณูปการอัน ยิ่งใหญ่ต่อความสัมพันธ์ไทย-จีน (หอการค้าไทย-จีน, ม.ป.ป.)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า จริยธรรมทางเศรษฐกิจแบบจีนที่มีอิทธิพลต่อประเทศไทยเป็นผลมาจากการอพยพของชาวจีนเข้ามาในประเทศไทย ชาวจีนเหล่านั้นได้เข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจในฐานะพ่อค้าและ สร้างรากฐานในการประกอบกิจการด้วยการบริหารภายในครอบครัว ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจระดับชุมชนของไทย มีการพัฒนา นอกจากนี้เมื่อแต่ละครอบครัวมีการรวมตัวกันเป็นองค์กรหรือสมาคมก็จะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจใน ระดับประเทศและระหว่างประเทศด้วยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามจริยธรรมทางเศรษฐกิจของชาวไทยเชื้อสาย จีนก็ยังมีข้อจำกัดในการใช้ ดังนี้

1. ทศนคติระหว่างความเป็นชาติและเชื้อชาติกล่าวคือ ในการดำเนินกิจการและการติดต่อสมาคมที่ มุ่งเน้นเรื่องความเป็นเชื้อชาติจีนอาจทำให้บุคคลนอกกลุ่ม เช่น ผู้ที่ไม่ได้มีเชื้อสายจีน แต่ถือสัญชาติไทย เช่นเดียวกันเกิดความรู้สึกแปลกแยกและเกิดการแบ่งกลุ่มในสังคม ดังเช่นในอดีตที่เกิดความขัดแย้งระหว่างชาว ไทยและชาวไทยเชื้อสายจีน จนทำให้เกิดถ้อยคำที่สื่อถึงการดูถูกระหว่างกลุ่ม เช่น พวกเจ๊ก (คนไทยดูถูกผู้มีเชื้อ สายจีน) และคนไทยขี้เกียจ (ผู้มีเชื้อสายจีนดูถูกคนไทย) เป็นต้น

2. ทศนคติระหว่างเพศชายและเพศหญิงเนื่องด้วยวัฒนธรรมจีนได้ให้ความสำคัญกับเพศชายว่าเป็น ผู้นำในด้านการสืบสกุล ประกอบหลักเศรษฐกิจแบบกงสีที่เพศชายมีบทบาทในการเพิ่มแรงงาน คือสมาชิกใน ครอบครัว โดยการสมรสแบบให้เพศหญิงเข้ามาอยู่ในครอบครัวของฝ่ายชาย ทำให้เกิดค่านิยมเรื่องการมี บุตรชาย ทำให้คุณค่าและศักดิ์ศรีของเพศหญิงถูกละเลย

3. การจำกัดเสรีภาพทางเศรษฐกิจและการงาน ดังที่ วิหค อัสนี (2553) แสดงทัศนะว่า “การที่ ระบบกงสีเก็บทรัพยากรไว้เป็นกองกลางสมาชิกแต่ละคนอาจจะรับเงินเดือนจากกงสีจำนวนหนึ่งซึ่งคงไม่มาก นึกเทียบกับองค์กรธุรกิจแบบปกติการใช้จ่ายกินอยู่ต่างๆ ส่วนใหญ่มักต้องอาศัยจากกองกลางและจึงต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ดูแลงสิ่อีกทั้งการดึงลูกหลานสมาชิกครอบครัวให้มาอยู่ทำกงสีก็ทำให้แต่ละคนขาดโอกาส จะออกไปแสวงหาอาชีพการงานเป้าหมายชีวิตที่พอใจและเหมาะสมกับตนเอง”

5. บทสรุป

การอพยพของชาวจีนโพ้นทะเลมีลักษณะสำคัญคือ การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ไว้ เมื่อไปอยู่อาศัย ณ ที่แห่งใด ชาวจีนโพ้นทะเลหรือลูกหลาน ที่เรียกว่าชาว...เชื้อสายจีน เช่น ชาวไทยเชื้อสายจีน ก็ยังคงดำเนินชีวิตโดยใช้เอกลักษณ์ดังกล่าว สำหรับด้านปรัชญาและศาสนา เอกลักษณ์ประการหนึ่งของชาวจีน

ทุกกลุ่ม ได้แก่ หลักการดำเนินชีวิตที่มุ่งแก้ปัญหาชีวิตในปัจจุบัน เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม และปัญหาทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ในบรรดาปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวจีนมีการอพยพ การแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของชาวจีนให้ความสำคัญกับหลักการหาทรัพย์ การรักษาทรัพย์ และการเพิ่มพูนทรัพย์ด้วยความขยันหมั่นเพียรและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้สำนวน “เสื่อผืนหมอนใบ” กลายเป็นวาทกรรมที่แสดงถึงคุณลักษณะของชาวไทยเชื้อสายจีนไปในที่สุด

บรรณานุกรม

- โกวิทย์ วงศ์สุรวัฒน์. หัวเดียว ไทไว้หัวเหยิน หัวอี. มติชนรายวัน. (8 กรกฎาคม 2553): 6.
- พรธณี บัวเล็ก. (2549). ระบบกงสีกับกำเนิดและวิถีชีวิตของชนชั้นแรงงานรับจ้างในประเทศไทย: ประวัติศาสตร์แรงงานในช่วยปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิหค อัสณี. (2553). ระบบกงสีกับประชานิยม-คอมมิวนิสต์-รัฐสวัสดิการ-ทุนนิยมโดยรัฐ. (Online). www.oknation.net, 27 พฤศจิกายน 2557.
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. (ม.ป.ป). ความสัมพันธ์ไทย-จีน. (Online). <https://thaiembbeij.org/th/republic-of-china/thai-relations>, 20 พฤษภาคม 2565.
- สุภางค์ จันทวานิช และคณะ. (2539). ชาวจีนแต่จิวในประเทศไทยและในภูมิภาคอาเซียน (พ.ศ. 2403-2492 หรือ ค.ศ.1860-1949). กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา.
- หอการค้าไทย-จีน. (ม.ป.ป). พันธกิจ. (Online). <https://www.thaicc.org/visionmission>, 22 พฤษภาคม 2565.
- อาร์ซีเจ. บาร์ม. (2533). หลักคำสอนของขงจื้อ. กรุงเทพฯ: เดลฟี.
- MGR Online. (2550). “ขงจื้อ” แก้ปัญหาสังคมไทย ยึดหลัก 13 ประการสร้างคนดี. (Online) www2.manager.co.th, 27 พฤศจิกายน 2557.